

Список використаних джерел:

1. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29. 08. 2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 67. Ст. 2015.
2. Кисляк Л. А. Проблеми адаптації сім'ї до виховання дитини з особливими потребами. *Освіта на Луганщині*. 2011. № 1. С. 179–183.
3. Реабілітація дітей з особливими потребами (поради батькам). Буковинський державний медичний університет: веб-сайт. URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/reabilitacziya-ditej-z-osoblivimi-potrebami-poradi-batkam/>
4. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 21. Ст. 252.
5. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 1. ст. 2.

Науковий керівник: доктор філософії, асистент Корнілова О. В.

Воронков Микита Володимирович

*студент 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ ЯК БАЗОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ СТАНДАРТ

Сучасний рівень розвитку держави дає можливість реалізувати свою соціальну функцію для поліпшення життя її громадян за допомогою фінансових ресурсів, отриманих від оподаткування. Суттю реалізації соціальної функції державою є виконання певних соціальних гарантій, що були взяті державою на себе в інтересах громадян та закріплені у законодавстві.

Соціальні гарантії держави мають ключове значення серед елементів сучасної системи соціального захисту та характеризують можливість держави здійснювати соціальну функцію. Треба зазначити, що систему соціального захисту також становлять соціальне страхування та соціальна допомога.

Саме прожитковий мінімум є тим базовим соціальним стандартом, розмір якого показує рівень життя, що вважається в Україні достатнім за аналізом чинних нормативно-правих актів. Розмір прожиткового мінімуму впливає на рівень пенсій, виплат, соціальної допомоги та оплати праці. Крім того, при оцінці загального рівня життя в Україні також застосовується розмір прожиткового мінімуму.

У світі одним із варіантів використання прожиткового мінімуму є визначення тієї частки населення, що потребує підтримки з боку держави у зв'язку з неможливістю забезпечити свої мінімальні потреби власними доходами.

Автор величезного дослідження «Прожиткові мінімуми в країнах світу: путівник з користування» та дослідник теми прожиткового мінімуму, який колись займав посаду старшого економіста Міжнародної організації праці, Річард Анкер дає визначення прожитковому мінімуму, як *«заробітної плати, яку отримує працівник за звичайний робочий тиждень на певній позиції, що достатня для забезпечення гідного рівню життя працівника та його сім'ї. Елементи гідного рівню життя включають їжу, воду, житло, освіту, охорону здоров'я, транспорт, одяг та інші основні потреби, включаючи витрати через несподівані випадки»* [11]. Глобальна коаліція з прожиткового мінімуму також дає таке визначення у своїй роботі [10].

Крім того, Річард Анкер застосовує власну методологію визначення прожиткового мінімуму, яка складається з двох основних компонентів. Перший елемент визначає вартість мінімальних, базових потреб для гідного життя працівника та його родини. Інший елемент показує, чи отримують працівники необхідну для цього заробітну плату. Отже, зміст прожиткового мінімуму полягає у потребах та доході, що забезпечує такі потреби. Зміст прожиткового мінімуму використовується для формування державою правильної соціальної політики та розрахування видатків з державного бюджету, що зможуть забезпечити відповідні потреби населення.

Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики розроблена Міжнародною організацією праці зазначає, що при встановленні прожиткового мінімуму беруться до уваги такі основні сімейні

потреби працівників, як харчування (з урахуванням калорійності), житло, одяг, медичне обслуговування та освіта [2].

Статтею 46 Конституції України передбачено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом [1].

У 1999 році було прийнято Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 року [3]. Цей Закон, відповідно до статті 46 Конституції України, дав визначення прожиткового мінімуму, закріпив правову основу для його встановлення, затвердження, та врахування при реалізації державою конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень.

Відповідно до ст. 1 зазначеного вище Закону прожитковий мінімум є вартісною величиною достатньою для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості. Він визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну особу, а також окремо для тих, хто належить до основних соціальних і демографічних груп.

Однак, на сьогоднішній день в Україні існує не тільки законодавчий прожитковий мінімум, а ще фактичний, які використовуються з різною метою.

Закон про Державний бюджет України на певний рік закріплює законодавчий прожитковий мінімум. Урядом України такий прожитковий мінімум використовується для розрахунку розміру мінімальної заробітної плати, пенсії, певних видів соціальних пільг, аліментів тощо. Наприклад, згідно із статтею 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» від 15. 12. 2020 № 1082-IX [4] було встановлено у 2021 році прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі з 1 січня – 2189 гривень, з 1 липня – 2294 гривні, з 1 грудня – 2393 гривні.

Щомісяця Міністерство соціальної політики України розраховує фактичний прожитковий мінімум з урахуванням рівня життя та цін в Україні на той момент.

Згідно з розрахунками Мінсоцполітики фактичний прожитковий мінімум майже вдвічі вищий, ніж законодавчий. Для прикладу, фактичний розмір прожиткового мінімуму у розрахунку на місяць на одну працездатну особу у січні 2021 року становив 4114,41 грн (з урахуванням суми обов'язкових платежів – 4713,99 грн) [9]. У той час як законодавчий прожитковий мінімум – 2189, тобто лише 53% від фактичного рівня.

Отже, вищезазначене показує, що прожитковий мінімум в Україні потребує удосконалення. Поняття прожиткового мінімуму можливо сформулювати наступним чином – це соціальний стандарт, що визначає кількість продовольчих та непродовольчих товарів та послуг, які необхідні для забезпечення нормального життя людини.

У разі невідповідності прожиткового мінімуму реальним потребам громадян настають шкідливі наслідки як для політики доходів населення, так і для соціальної політики держави. Залежність мінімальної заробітної плати від прожиткового мінімуму не дає змогу законодавчо закріплювати реальний, фактичний прожитковий рівень. Визначення мінімальної заробітної плати потребує використання інших соціальних стандартів вищої якості, що допоможуть прожитковому мінімуму виконувати відновлювальну функцію. Таким чином можна прийти до більш гідних умов життя для працівника та його сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117: ратифіковано Законом України від 16. 10. 2015 р. № 692-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 93 / 3 80, 16. 10. 2015. Ст. 3091.
3. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15. 06. 1999 р. № 966-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 38. Ст. 348.
4. Про Державний бюджет України на 2021 рік: Закон України від 15. 12. 2020 р. № 1082-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 16. Ст. 144.

5. Боков О. Вдосконалення методології визначення прожиткового мінімуму в контексті досвіду країн Європейського Союзу. *Україна: аспекти праці*. 2013. № 1. С. 40–44.
6. Бондаренко А. В., Тарасова К. І. Статистична оцінка заробітної плати громадян України. *Статистика – інструмент соціально економічних досліджень: збірник наукових студентських праць*. Вип. 5. Частина І. Одеса, ОНЕУ. 2019. С. 91–97.
7. Вітер В. Прожитковий мінімум у системі вимірів рівня життя населення України. *Україна: аспекти праці*. 2010. № 1. С. 26–36.
8. Карачевцев Я. М. Універсальні методи визначення розміру прожиткового мінімуму. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки» (Спеціальний випуск)*. 2018. № 13. С. 27–29.
9. Фактичний розмір прожиткового мінімуму у 2015–2021 роках. Міністерство соціальної політики України: веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/12286.html>
10. Global Living Wage Coalition: web-site. URL: <https://www.globallivingwage.org/>
11. Living Wages Around the World: Manual for Measurement: web-site. URL: <https://www.elgaronline.com/view/9781786431455/9781786431455.xm>

Науковий керівник: доктор філософії, асистент Корнілова О. В.

Глуган Владислава Сергіївна

*студентка 3-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЩОДО НАЛЕЖНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ МОП

Міжнародна організація праці була створена в 1919 році відповідно до XIII частини Версальського мирного договору. Видається за доцільне зазначити, що дана подія внесла значний вклад у історію функціонування та розвиток світової системи трудових відносин у світі, адже нормативне закріплення регулювання робочого часу, у тому числі закріплення максимальної тривалості робочого часу, дня і тижня, регулювання трудових ресурсів, питання, що стосуються безробіття, встановлення прожиткового мінімуму, захист працівників від хвороб і травм, які випливають з його зайнятості, захист дітей, підлітків і жінок, забезпечення на старість і випадки профе-